

Het verhaal van Esseghem (23) *Rik Coolsaet*

Verborgen schuiloord

In 1937 koopt ingenieur Henri Meunier een villa in Esseghem. Het eerste wat hij doet, is een schuilkelder graven.

De internationale spanningen zijn dan al een tijdje aan het oplopen. In een van de conflicten – de Italiaanse invasie van Abessinië (het huidige Ethiopië) – is op grote schaal mosterdgas ingezet met de dood van duizenden burgers tot gevolg. Dat roept de ergste herinneringen aan de verschrikkingen van de Grote Oorlog weer op. Vanaf mei 1939 begint de regering richtlijnen uit te schrijven om de bescherming van de bevolking tegen luchtaanvallen te organiseren.

Daar heeft de gemeente Jette niet op gewacht om onder haar gloednieuwe meisjesschool in de Esseghemstraat – de huidige Jacques Brelsschool – een publieke schuilkelder aan te leggen. Op eigen houtje zijn ook tientallen welgestelde Brusselaars in de groene residentiële wijken zoals Ukkel, Sint-Pieters-Woluwe en Oudergem vanaf 1938 private schuilkelders gaan aanleggen in hun tuin. De meeste staan nergens geregistreerd.

Henri Meunier, technisch directeur bij de Regie der Posterijen, betaalt 135.000 fr. voor zijn fraaie villa in Esseghem – een aanzienlijk bedrag in die tijd. Het huis, negen jaar eerder ontworpen door de bekende architect Louis Tenaerts, heeft een mooie tuin met een vijvertje, een serre en helemaal achteraan een verhoogd plantsoentje.

Ook Meunier zal ongerust zijn geweest over de toestand in de wereld. Hij geeft een Oostenrijks ingenieur de opdracht om achteraan in de tuin een kleine schuilkelder te bouwen. Het sierlijke plantsoentje verdwijnt en maakt plaats voor gewelfde koepels van gewapend beton, half onder de aarde verborgen. Een gepantserde deur sluit de ingang van de bunker af. Die is zo ontworpen dat hij de schokgolven van een ontploffing opvangt: eerst leidt een trap naar beneden, daarna volgt een rechte hoek naar rechts en vervolgens een bocht naar links, die uitkomt in een piepkleine ruimte met banken tegen de zijmuren. Achteraan bevindt zich een ronde ventilatiekoker die in de tuin uitmondt. Een bouwvraag dient Meunier niet in, waardoor ook deze schuilkelder bij niemand bekend is.

Zijn burens weten er wél van. Meunier houdt de bunker niet alleen voor zichzelf. Zijn burens stelt hij voor om er in geval van luchtalarm bij hem te komen schuilen. Daarvoor wordt zelfs een opening in de tuinmuur gemaakt. De burens maken er dankbaar gebruik van.

Na de oorlog wordt de bunker volgestort met het puin van de inmiddels afgebroken serre. Ergens aan het einde van de jaren zestig graven de kinderen van de straat hem weer uit. Een schat vinden ze niet, alleen het geraamte van een poes. Eén van hen bewaart de schedel nog altijd als een bijzondere trofee. Vandaag zijn de koepels afgevlakt en biedt de bunker een rustig toevluchtsoord voor spinnen en konijnen.

